

LBRIS

We know
books

Szamos Plusz 2026

Limes Kiadó
Kolozsvár
2026

Tartalomjegyzék

Elek György Előszó	5
Jáger-Péter Mónika „Egy nagyobb tűrára indulunk”	7
Birta-Székely Noémi Fehér Imola idegennyelv-tanításról, alkotásról, kamaszokról	23
Matusinka Beáta Áldott várakozásból tudatos szülővé válni	29
Elek György „Élet, felelősség és alkalmazkodás” – gondolatok társadalomról, oktatásról és döntéshozatalról	42
Elek György Mozaikokból szőtt nemzeti történet – a magyar identitás nagy elbeszélései	47
Lipták Vivien „A kultúra az emberekről szól” – Két világ közt, mégis otthon: Krasznabéltek	55
Elek György Értelmiséginek lenni nem státusz, hanem életmód	63
Elek György „Mikor elkap a lendület, ihletett pillanat, érezem, hogy megragad...”	68
Elek György Csendes siker egy zajos világban – belső elégedettség vagy külső visszhang?	78
Elek György Az érintés hiánya: a modern család csendes válsága	83
Elek György Érintés nélkül – mit veszítünk el, amikor kevesebb időt töltünk együtt?	89
Elek György „Amikor már nem egymás ellen, hanem egymásért küzdnek” – egy párkapcsolati tanácsadó hitvallása	99

Elek György A lélek hangjai – A zenepszichológia szerepe a mentális jóllét szolgálatában	105
Gáspár Eszter Erzsébet „Szeressenek, hogy szerethessünk!”	122
Elek György A gyászbeszéd Isten Szavának hirdetése	126
Elek György „Énekeljtek és élni fogtok!”	131
Elek György A festészet formált azzá, aki ma vagyok	140
Sógor Beáta Egy múló pillanat, egy fénykép, és ami mögötte van	144
Elek György Online egészségügyi tanácsok: segítség vagy kockázat? ..	151
Bálint Kati Csodás nemzetközi gyermekgyógyító Szatmárnémetiben	158
Fehér Imola „A színpad varázsától a reflektorfény mögé”	164
Elek György „...minél több színházat nézünk, annál gazdagabbá vállik a gondolkodásunk és a lelkünk”	169
Elek György „A stílus idővel találja meg a művészt”	176
Elek Eszter A megjelenésünk akarva akaratlanul kommunikál valamit rólunk	185
Hága Jázmin Nyitott ablak Európára – Az Erasmus élmény belülről ...	190

mint a bölcsesség. Az idegennyelv-tanításról és kamaszokról szóló fejezetek érzékenyen mutatják meg: a nevelés nem technika, hanem kapcsolat. A „szeressenek, hogy szerethessünk” nem csupán pedagógiai elv, hanem emberi alaptapasztalat. A nemzeti identitásról szóló fejezetek a magyar történelem nagy elbeszéléseit idézik fel. A mozaikokból szőtt történet nem egyszólamú, hanem sokféle hangból áll össze, ahogyan a Himnusz költője, Kölcsey Ferenc is egy közösség sorsát fogalmazta imádsággá. A múlt értelmezése nem lezárt feladat, hanem folyamatos felelősség. A családról, tudatos szülőségről szóló gondolatok a jövő felé tekintenek. Az „áldott várakozás” nem csupán biológiai állapot, hanem lelki út: felkészülés a felelősségre, amely egy új élet érkezésével kezdődik.

Ez a kötet nem rendszert kíván építeni, hanem párbeszédet kezdeményez. Olyan olvasót feltételez, aki nem fél a kérdésektől, és nem riad vissza a belső munkától sem. Az írások arra hívnak, hogy merjük komolyan venni a hitet, a gondolkodást, a művészetet és a közösséget, mert ezek együtt formálják emberi méltóságunkat. Ha az olvasó a lapok között haladva olykor maga is azt érzi: „megragad” valami – egy gondolat, egy felismerés, egy csendes bizonyosság –, akkor a kötet elérte célját.

Elek György

Zágoni Balázs

„Egy nagyobb túrára indulunk”

Legyen szó a mesék csodálatos világáról, a várostörténet élményszerű közvetítéséről, disztópiáról vagy autentikus múltábrázolásról — van egy szerző, aki mindezekben magabiztosan és otthonosan mozog. A történelem legsötétebb fejezeteit is képes úgy bemutatni, hogy azok a fiatal olvasók számára is átélethetővé és élményszerűvé váljanak, miközben megőrzi a történelmi hitelességet, és érzékenyen tárja fel az emberi sorsok mélységét. Írói tehetségét számos rangos elismerés bizonyítja, több díj mellett Janikovszky-díjas és kétszeres HUBBY-díjas író.

Alkotói tevékenysége azonban nem korlátozódik az irodalomra, ugyanis a filmrendezés területén is maradandót alkotott. Jelenleg a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem oktatójaként tevékenykedik, ahol szakmai tudását és szerzői tapasztalatait osztja meg a hallgatókkal.

Bizonyára sokan ráismertek már, Zágoni Balázusra, akivel az alábbi interjúban munkásságáról, alkotói pályájának fontos állomásairól, eddigi eredményeiről és jövőbeli terveiről beszélgetünk.

Először is beszéljünk egy kicsit a kezdetekről. Írói pályafutásod gyökerei a szüleidhez vezethetők vissza. Édesapád többnyire humoros szövegeket alkotott, édesanyád pedagógusként és riporterként tevékenykedett, ugyanakkor meséket is írt. Hogyan látod ma, kitől mit örököltél? Mennyiben formálták a szülői példák az alkotói látásmódodat, stílusodat, az íráshoz való viszonyodat?

Az ember nem mindig látja az elején, hogy mit kap a szüleitől, és én végképp nem láttam. Nem is ilyen pályára szerettem volna menni, hanem sokkal inkább filmesnek. Azt tudtam, hogy alkotói pályát szeretnék, de inkább filmrendezőként képzeltem el magam. Egy pár filmet egyébként készítettem is, de mégsem ez lett a fő irányvonal. A Barni-meséket, amelyek a felnőttkori

legelső, irodalomhoz valamilyen módon köthető alkotásaim voltak, sem úgy írtam, hogy tudtam volna, a szüleim nyomdokába lépek. Csak egy kicsit később derült ki, hogy azt csinálom, amit édesanyám, illetve ha valami humorosát írok, akkor meg valószínűleg merítek édesapám hagyatékából. Szerintem érdekes dinamika, hogy az ember próbál eltávolodni a szüleitől – még akkor is, ha nem feltétlenül volt negatív példa –, aztán rádöbben, hogy valami nagyon hasonlót csinál.

Édesanyád, aki pedagógusként és alkotóként is közel áll az irodalomhoz, bizonyára ma is figyelemmel kíséri az írásaidat. Amikor a műveidet olvassa, a szakmaiság, az elemző olvasat érvényesül nála, vagy inkább az anyai érzékenység a meghatározó? Szoktál-e tőle kritikát kapni?

Úgy érzem, ő elég elfogult ebben, mindent szeret, amit írok, tehát nem ő az erős kritikusom. Ha szétnézek, a szűkebb családban is van olyan, akinek meg tudom mutatni, és aki meg is mondja, mit gondol róla, s akinek számít a véleménye. Elsősorban a feleségem, de a gyerekeim között is van olyan, aki szívesen olvassa, és szívesen ad visszajelzést is.

Ezeket a kritikákat gondolom, mindig meghallgatod. Inkább iránymutatásként szolgálnak, vagy tudatosan alakítod is a következő műveidet a visszajelzések alapján?

Az, hogy mindig meghallgatom, nem is kérdés. Megfogadni nem mindig kell, de a legtöbbször igazuk van. Egyszerűen „több szem többet lát”. Gyakorlatilag csak abban segítenek, hogy az én vízióm, az én elképzelésem minél jobban érvényesüljön. Kiszúrnak hibákat, – és nem feltétlenül helyesírási hibákra gondolok, inkább logikai, koherenciabeli problémákat. És ezek segítenek.

Pont a Szamos-parti Hollywood esetében volt úgy, hogy megírtam a regényt, megvolt a befejezés, és nem voltam elégedett vele. Elküldtem a szerkesztőnek, mert már nem volt jobb ötletem, és ő is mondta, hogy szerinte a végén még lehetne dolgozni. Autóval utaztunk Marosvásárhelyre anyósomékhoz, és a feleségemmel végig erről beszélünk. Miközben én kérdeztem, ő pedig válaszolgatott, világosodott meg számomra, hogyan kellene befejezni. Néha egy beszélgetés is tud segíteni – legalábbis nekem – abban, hogy megtaláljam a jó vagy jobb megoldást.

Az írással már gyermekkorodban kapcsolatba kerültél. Ötödik osztályban írt szöveget az osztály elő is adta, egy szülő pedig megjegyezte, hogy milyen filmszerűen írsz. Hogyan hatott rád ez a visszajelzés? Akkoriban inkább az írás vagy a filmzés vonzott? Volt tudatos választás, vagy a két terület párhuzamosan formálódott benned?

Ötödikben és hatodikban is írtam egyébként évszázó színdarabot.

Szerintem az, hogy utána hosszú ideig filmes pályára készültem, és ebbe az irányba is próbáltam továbbtanulni, részben ennek a megjegyzésnek volt köszönhető. Egyébként a kolozsvári színháznak volt egy Bereczky Péter nevű rendezője még a '80-as években; a lánya osztálytársam volt. Ő segített ezeknek a kis daraboknak a színpadra állításában, és ő mondta nekem ezt a kulcsmondatot, hogy olyan filmszerű, ahogyan írok. Ez nagyon megmaradt bennem, úgy éreztem, lehet, hogy mégiscsak a film az én területem.

Írásaidra ma is jellemző a gazdag képi világ, filmszerű dramaturgia. Tudatos eszköz ez, vagy inkább ösztönös alkotói sajátosság?

Ez egy nagyon gyakori kérdés, és ezt többféleképpen megválasztam már. Egyfelől nekem így a legkönnyebb írni. Szeretek így írni. Szeretek jelen időben, egy megmutató módon fogalmazni, de szerintem ettől még néha vannak benne filozofikusabb vagy akár líraibb részek is. Az alapírásmódom azonban ez, egy ilyen megmutató, inkább jelen idejű, valóban mondhatjuk, filmszerű forma.

Másfelől ez a technika azért nem olyan nagyon új dolog az irodalomban. A Háború és béke olvasása közben döbbsentem rá arra, hogy ezt még Tolsztoj is alkalmazza több jelenetben, például amikor Rostovéknál Natalja tévedésből beront a felnőttek közé.

Az, hogy sok filmet nézek, és filmes szövegeket is írok, lehet, hogy hozzájárul ahhoz, hogy ez még erősebb. Hogy ebből mennyi az egyéni ízlés, és mennyi az, amit mondjuk húsz-huszonöt év filmes elfoglaltság formált, azt most már nagyon nehéz lenne kibogozni, azt hiszem.

Gyermekkönyveid, különösen a Barni-könyvek, révén ismert meg a szélesebb közönség. Hogyan születtek meg az első mesék? Mi volt az első impulzus, amely elindította? Milyen út vezetett a kézírattól a megjelenésig? Meséj erről, kérlek, egy kicsit!

A legelső Barni-mese, *Az ÁRO beteg kerke*, szóban született meg. Barni fiúknak állandó kérése volt, hogy „Mondjatok mesét! De rólam!”. Nem sok türelme volt a könyvből felolvasott mesékhez. Ezeket viszont szerette, mert valamilyen módon újrahallott egy-egy történetet, és közben azt is látta, hogy ezt még lehet folytatni, ki lehet színeezni. Ő is tisztában volt vele, hogy ez nem a nap eseményeinek pontos felidézése, hanem továbbgondolás. Egyébként ez a leggyakoribb kérdés is, amit gyerekektől kapok, hogy mi igaz ezekből a mesékből?

A második vagy a harmadik mesétől kezdtem leírni őket, mert egy jó ismerősünk, aki a *Kis Tükör* gyermekrovatának szerkesztője volt, mondta, hogy szívesen publikálna párat. En is látni akartam, hogy le tudom-e írni őket, mi történik, ha nem előszóban születnek előbb, és felolvastam őket Barninak – tehát volt egy ilyen váltás.

Ami fontos, és gyakran kifejejtem, amikor erről kérdeznak, hogy mekkora szerepe volt a *Szívárványnak*, amelyet Zsigmond Emese vezetett. Hiszen a *Kis Tükör*ben megjelent két-három mese, de utána éveken keresztül körülbelül 30–40 mese jelent meg a *Szívárvány*ban. Emese volt az, aki hívott, hogy a következő hónapra is kellene. Így születtek újabb és újabb történetek.

A legelején az is számított még, hogy két-három *Kis Tükör*-beli megjelenés után felhívott Visky András, aki akkor a Koinónia Kiadót vezette, és megkérdezte, tudnék-e írni ebből mondjuk húszat-huszonötöt, mert abból lehetne egy meséskönyv. Gyorsan és boldogan igent mondtam – bár fogalmam sem volt, hogyan lesz meg. De közben Zsigmond Emese is rágta a fülemet, hogy akkor még kellene írni a következő *Szívárvány*ba is. Így végül egy jó év alatt megszületett a huszonöt mese. Eleinte még volt tartalékomban a *Szívárvány* havi leadásokhoz képest, de aztán ez elfogyott, és minden hónapban írni kellett. Ez volt az egyik hajtómotor.

A második kötet valójában nem meséskönyv volt, hanem egy kisregény, a *Barni Berlinben*. Emlékszem, az egyetemi oktatás vizsgaidőszakaiban írtam, miközben a diákok a vizsgatételüket dolgozták ki. Elég lassan haladtam, aztán egy ponton bele kellett húzni, András biztatására.

A harmadik a *Barni és a lányok*, illetve a *Barni második könyve* valójában két külön könyv, amelyek *Barni és a lányok* címmel jelent meg. Később, amikor lett ennek egy cseh kiadása, az illusztrátor és az ottani szerkesztő nagyon ötletesen kitalálták, hogy ha már két könyv van benne, legyen két borítója is. Gyakorlatilag bármelyik oldalról veszi kézbe az ember, egy borítót lát, és közepén van a vége, ahol a két könyv találkozik. Egyik oldalról a *Barni második könyve*, a másiktól az *Ikrék könyve* kezdődik.

A lezáró kötet a *Barni tele* volt, amely inkább téli és karácsonyi meséket tartalmazott.

Gyakran kérdezik tőlem, hogy írok-e még, tudok-e még írni Barni-meséket. Az az igazság, hogy nagy inspiráló erő volt a számomra, hogy kisgyerekek voltak körülöttem, és láttam, ahogyan ők rácsodálkoznak a világra, s ahogyan viszonyulnak maguk körül sok mindenhez. Úgyhogy azt szoktam erre mondani, majd ha lesznek unokák, akkor lehet.

A Szívárványban megjelent meséket Barni ugyanúgy hallotta előtte, tehát először mindig elmondta neki, és csak utána írta le, akárcsak az első meséket?

Igen, hosszú ideig – most már nem tudom azt mondani, hogy minden egyes alkalommal –, de azt hiszem, ez volt a gyakorlat, úgymond Barninak jóvá kellett hagynia ezeket a meséket, vagy legalábbis mindenképpen meghallgatta őket, mielőtt továbbmentek volna a publikáció felé.

A sorozatban a gyerekek név szerint szerepelnek. Hogyan élte meg mindezt főként Barni, a címszereplő – különösen a közös dedikálásokat és a nyilvános szerepléseket?

Lehet, hogy ma már nem így csinálnám, akkor ezt én kezdő íróként és fiatal, büszke apukaként jó ötletnek tartottam. Barni egyébként nagyon szerette, és nagyon támogató volt körülbelül a tinédzserkorának kezdetéig. Már majdnem 13 éves volt, amikor először kérdezte, hogy baj lenne-e, ha nem jönne. Mondtam neki, miért lenne baj, ha nem jön közönségtalálkozóra.

Addig számára ez egy nagyon izgalmas dolog volt. Emlékszem például egy szatmári bemutatóra, a Hám Jánosban voltunk, és ott több tanító néni használta ezt arra, hogy a gyerekeket olvasásra ösztönözze. Talán kétszázas gyereksereg várt minket a tancikkal és szülőikkel, s nagyon kedves fogadtatásban volt részünk.

Már akkor Barni viszonylag nagy volt – úgy 10–11 éves lehetett –, de nagyon pozitívan hatott rá, hogy így fogadták, mint mesehőst. Utána volt egy szülő-gyerekek *Ki mit tud?*, amit szintén a Hám János szervezett, és azt hiszem, a színház épületében zajlott. Oda behívtak minket, leültünk egy páholyba, és néha kinyílt az ajtó, és besurrant egy-egy gyerek, hogy valami apró ajándékot tegyen Barni kezébe – egy Kinder-tojást, LEGO-t vagy kisautót. Barninak annyira jólestek ezek a gesztusok, ez a sok-sok figyelem, hogy évek múltán is emlegette.

A legtöbbnek van valamilyen valós alapja, történt valami, továbbgondoltam, és kikerekedett belőle egy történet.

Aztán van olyan, amiből elég sok minden megtörtént, és van olyan is, ami inkább egy „mi lenne ha” mese volt, azaz volt egy alaphelyzet, ami elindította a fantáziámat, és kitaláltam belőle a történetet. És olyan is, ami teljesen fiktív, Barni nincs is benne. Ilyen például *A Nagyravágyó Kisföldalatti*.

A Kincses képeskönyvek szintén a gyerekeket szólítják meg, ugyanakkor gazdag kulturális és történelmi réteggel rendelkeznek. Mi inspirálta ennek a koncepciónak a megszületését?

Volt egy, szerintem antikváriumokban ma is kapható sorozat, aminek csak néhány darabja jelent meg magyarul. A *Barmi* például az egyik – nem Barni, tehát van egy betű különbség, m betűvel. Ezek várostörténetek, de inkább várostípus-történetek. Például a Hanza városának, azt hiszem, Hambek a neve, talán a Hamburg és Lübeck névkombinációjából született. Ugyanígy Barmi lehet Bari, Róma, Milánó, az meg egy mediterrán város.

Nekem nagyon-nagyon tetszettek ezekben a ceruza rajzok, ahogy lehet látni azt, oldalról oldalra, hogyan fejlődnek, alakulnak ki a római kortól ezek a települések. De érthető okokból ezek inkább típusokról szólnak, mert úgy lehet megrajzolni ezt, hogy mindent a perspektívához igazítanak, mindent ahhoz, hogy a képen minél jobban látszódjon.

Ez adta az ötletet, hogy csináljunk egy olyan sorozatot, amelyben igazi városok, a mi városaink szerepelnek, nem csak ceruzarajzzal, hanem színesben. Bele is ütköztünk aztán abba a kérdésbe, hogy melyik az ideális perspektíva, hiszen egy igazi városnak sokszor változik a központja, és meg kell találni azt az irányt, ahonnan madártávlatból a legjobban látszik, ami történik.

Ez szülte meg az ötletet, és hát ez sem jött volna létre, ha nincs Jánoszi Andrea, akit szerencsésen megtaláltunk az első könyv előtt. Illusztrátor, egyébként filmes diplomával rendelkezik, és nagyon lelkesen igent mondott a felkérésre. Így beindult ez a sorozat, amit később a testvéremmel együtt csináltunk.

Sőt, az utóbbi köteteket már a testvérem írta, aki egyébként művészet-történész diplomával rendelkezik, így szakmailag is közelebb áll ehhez a világhoz.

*2018-ban továbbléptél az ifjúsági regények irányába, amelyek már a jövőbe kalauzolják az olvasót. Ezekben egyszerre van jelen a kalandregény, a sci-fi és a disztópia. Hogyan következett be ez a műfaji és tematikai váltás? Belső igény hívta életre, vagy külső inspiráció hatására születettek meg? Gondolok itt *A Gömbre* és az *Odaátra*.*

Igen, szerintem a belső igény volt a fontos, hiszen akkor már körülbelül tíz könyvnél jártam, amelyeket gyerekek számára írtam, beleértve a *Kincses képeskönyv* sorozat darabjait is. Nagyon szerettem volna valami mást, másban is kipróbálni magam. Minden felkérés nélkül kezdtem el írni *A Gömböt*, a *Fekete fény* sorozat első darabját, csak kíváncsiságból, hogy végig tudom-e írni, és hogy tudok-e szólni egy idősebb korosztályhoz.

A másik motiváció éppen az volt, hogy a gyerekeim már kinőttek a gyerekkönyvekből, és jó lett volna valami olyat írni, ami nekik érdekes. Kiadót is kerestem; ez egy hosszabb folyamat volt, amíg aztán a Móra Kiadónál azt mondták, hogy ez kell nekik. Így megjelent az első kötet, majd a második is. Ha minden jól megy, előbb-utóbb a harmadik is elkészül, már dolgozom rajta.

Közben kiadót is váltottál, mert az előzőek ugye a Koinóniánál jelentek meg. Mi volt ennek az oka?

A műfaj is indokolta, hiszen a Koinóniának soha nem volt sci-fi sorozata. Bevallom, én is szerettem volna kipróbálni magam egy nagyobb, magyarországi kiadónál, hogy megtapasztaljam, mennyiben más, mint egy erdélyi kiadóval dolgozni.

Annak ellenére, hogy utána még jelent meg könyvem a Koinóniánál – és még fog is –, a könyveim nagyobb része ettől kezdve a Móránál jelent meg.

Legutóbbi ifjúsági regényeid – a 2022-es Szamos-parti Hollywood és a 2024-es A csillag és a százados – a múltba vezetik az olvasót, és komoly történelmi kérdéseket, traumákat érintenek. Az olvasók, a kamaszok betekintést nyerhetnek a Monarchia utolsó éveibe, valamint az első és a második világháború időszakába. Hogyan születtek meg ezek a művek? Mi indított el ezen az úton?

A *Szamos-parti Hollywood* esetében a Pagony Kiadó keresett meg; akkor nemrég indították el az *Abszolút Töri* sorozatot, amelynek koncepciója az, hogy a magyar történelem különböző fejezeteit közelebb hozzák a gyerekek-

hez egy-egy kalandregény formájában. Volt egy nagyon minimális közös alap, amire ragaszkodni kellett – ez a kerettörténet, amiből kinőnek a regények –, de abban teljes szabadságot élveztünk, hogy ki hova viszi a szereplőket. Talán a negyedik-ötödik kötet lehetett ez; azért vagyok bizonytalan, mert egyszerre jelent meg Majoros Nórának a kiváló *A néma táltosával*.

Itt az időszak kiválasztása volt érdekesebb. Először egy késő bronzkori témát javasoltam, mert részt vettem íróként egy EU-s interaktív színház projektben, amelyben különböző régészeti parkok számára találtunk ki történeteket, színészek által előadható formában. Kicsit jobban beleástam magam a bronzkorba, ami nagyon izgalmas a Duna mentén.

Mondták azonban, hogy ezzel az a gond, hogy nem része a magyar történelemnek, nem tanulják a gyerekek, ezért valami olyat kellett találni, amit igen. Akkor jutott eszembe Kolozsvár és a némafilmkorszak, ami számomra nagyon kedves – tanítom is az egyetemen – és tudtommal erről még nem született ifjúsági regény.

Ez nagyon megtetszett nekik, mondták, hogy nem baj, sőt jó, hogy elhozom a szereplőket Budapestről. Engem is érdekelt, elég sokat utánaolvastam annak, milyen volt ez az érdekes fordulat: a Monarchia utolsó békeévei, a világháború első éve, milyen társadalmi feszültségek, konfliktusok, technikai vívmányok voltak. Ezeket aztán jól be lehetett építeni a gyerekek kalandjaiba.

Nem utolsó sorban van a némafilmes szál Kertész Imre, Janovics Jenő, Berki Lili és a többiek részvételével, ami nagyon kolozsvárivá és erdélyivé teszi a történetet.

A csillag és a százados hogyan született? Kérlek, meséj erről is egy kicsit!

*A csillag és a százados története azért érdekes, mert nem regénynek indult, hanem egy kis szösszenetnek, ha fogalmazhatok így. Felkért a Móra, hogy írjak egy könyvecskét a hat pluszosoknak szóló *Már tudok olvasni* sorozatba. Elküldtek egy témalistát, amiből lehetett választani, és ezek között szerepeltek nagyobb történelmi események, illetve karakterek, hősfigurák.*

Én ekkor ismerkedtem meg Ocskay László százados történetével, aki nagyon fontos embermentő volt. Sokan a svéd Wallenberg történetét ismerik jobban, de Ocskay László – miközben munkatábort vezetett – körülbelül 2500 zsidó férfi, nő és gyermek életét mentette meg. Gondoltam, erről írok egy rövid történetet, amiben a nagytata meséli el az unokának az átélteket.

A visszajelzés a kiadótól az volt, hogy ez nem rossz, de azt érzik, hogy kicsit feszíti szét a történetet, tehát több van benne. Szót fogadtam, és írtam

belőle egy hosszabb változatot, amire majdnem pontosan ugyanazt a választ kaptam még egyszer, hogy ebből már most látszik, hogy lehetne egy klassz regényt csinálni két tízéves szereplővel, de ezt ki kellene rendesen bontani.

Így egy kis meséskönyvből, amiről azt hittem, hogy egy hét alatt megírom, valójában egy két és fél éves nagy munka lett, és egy 400 oldalas ifjúsági regény, ami már inkább a 12 pluszos korosztálynak szól. Amikor ez a második javaslat érkezett, hogy ezt bővíteni kellene, akkor mondtam, hogy jó, teljesen másképp állunk hozzá, akkor most itt kell legalább egy fél évet, évet dokumentálódni, minél több ilyen történetet elolvasni, és belerágni magam ebbe a világba.

Milyen forrásokat használtál? Miket olvastál?

Az egyik leghasznosabb forrás számomra a *csillagoshazak.hu* oldal volt. Nemcsak azért, mert van 350–400 visszaemlékezés utcák szerint – ez egy budapesti történet –, hanem azért is, mert nagyon sok egyéb forráshoz is elvezetett. Emellett szépirodalmi műveket, filmeket, monográfiákat is olvastam.

Ilyenkor az írói módszerem az, hogy addig olvasok, amíg elérek egy úgynevezett telítettségi pontot. Ez nem azt jelenti, hogy mindent elolvastam – az lehetetlen, főleg egy ilyen témában –, hanem azt, hogy úgy érzem, a szereplők meg tudnak szólalni, életre tudom kelteni őket, mert ismerem a világukat.

Az is jó jel volt, amikor elmentem budapesti vezetett sétákra, holokauszt- és zsidó témájú túrákra. Az egyik sétán többször is éreztem, hogy be tudnám fejezni a mondatokat az idegenvezető helyett. Ez bátorított, hogy talán neki-foghatok a megírásának.

De akkor is ez volt eddig tényleg a legnagyobb vállalás, hiszen ez nem egy családi történet. Azt is éreztem, hogy nagy felelősséggel jár egy ilyen regény megírása, és semmiképp sem szerettem volna félvállról venni.

A csillag és a százados című regényed megírását megelőzően a regény főbb helyszíneit személyesen is bejártad. Miért tartod fontosnak a tér fizikai megtapasztalását az írás előtt?

Nekem könnyebb írni, ha létezik ez a fizikai tér, és nem csak kitalálom, így érezni tudom a távolságokat. Azt szokták mondani, hogy a nyomozók is ilyenkor végigjárják a helyszínt, mert észrevesznek olyan dolgokat, amiket a papíron soha nem, hiába nézik naphosszat a nyomozati anyagot. Például azt, hogy egy helyen fúj a szél, ami fontos lehet a történetben, vagy, hogy rálátás nyílik egy adott épületre, mondjuk az állomásra, vagy van ott valami furcsa

és különleges, amit be lehet építeni. Ezek csak akkor derülnek ki, amikor az ember végigjárja a terepet.

Ráadásul hosszú ideig egy fiktív utca volt a főszereplőim utcája, éppen amiatt, mert ismertem nagyon sok csillagos ház és utca történetét, és úgy gondoltam, nem lehet egy valós utcába tenni egy olyan történetet, ami végső soron fikció. Nagyon sok visszaemlékezésből használtam fel elemeket, de ezeket összegyúrtam egy nagy, fiktív történeté, aminek a szereplői is fiktívek. Így tudtam egy olyan történetet kialakítani, amelyet szerettem volna, és amiről úgy gondoltam, hogy valamennyire reprezentatív.

Tehát ez egy fiktív utca volt, és az építész barátom győzött meg arról, hogy mindaz, amire szükségem van, megtalálható valamelyik valós utcában. Olyat kellett találni, amit nem terhelnek speciális események, nincs olyan történet, ami nagyon erősen ahhoz az utcához köthető, de megfelel mindennek, amit a regénybe szerettem volna írni. Végül meg is találta nekem ezt az utcát, pedig ilyen feltételek voltak, hogy keskeny legyen, legyen rajta villamosvonal (olyan, amelyen már nem közlekednek villamosok), és ne a néhai gettóban helyezkedjen el. Ez lett végső soron a Felsőerdősor utca. Tehát kaptam ilyen típusú segítséget.

A legtöbb segítséget viszont Gáspár Zsuzsától kaptam, aki maga is hokauszt-túlélő volt, és 82 évesen vállalta, – elég nehezen egyébként – hogy velem együtt végigmenjen a kéziratot. Mondtam neki, hogy nekem annyira fontos, hogy valaki, aki ismeri belülről ezt a világot, olvassa át és beszéljék meg a részleteket. Ő erre azt mondta, hogy de ő csak kétéves volt a vészkorszak idején. De végül kötélnek állt. Ez egy nagyon jó három hónap volt, amikor szinte mondatról mondatra átmentünk a szövegen, és sokszor vágtunk belőle, nem annyira beleírtunk. Volt olyan is, hogy a megszólításokról beszélgettünk, hogyan szólítsuk meg az anyát vagy az apát a regényben, hogy az autentikus legyen, különösen, ha szatmári haszid zsidók a nagyszülők. Ilyen jellegű kérdések is felmerültek.

Volt még egy szakértője a regénynek, Zeitler Ádám, aki rabbiként konkrétan tudta, milyen szavakat nem írunk le, sok vallási kérdésben segített. Ezzel együtt sokáig szorongtam, hogy biztos vannak benne butaságok, de az eddigi visszajelzések azért elég jók.

Valóban autentikus a mű, hitelesen megragadja a múlt bangulatát, miközben izgalmas és érthető a fiatalabb korosztály számára is. Ha jól tudom, a Kolozsvári Magyar Napok keretében egy tematikus némafilmes sétát szerveztél Szamos-parti Hollywood címmel. Igazán különleges

kezdeményezés. Mit élhettek át a résztvevők? Milyen helyszíneket érintett a séta? Hogyan kapcsolódik mindez az irodalmi műhöz? Várható-e folytatás?

Én szeretnék még ilyet szervezni. Az elmúlt évben nem volt, de az előző két év során igen. Megnéztük a régi stúdió helyszínét, illetve a Nyári Színkört, amely a jelenlegi Kolozsvári Magyar Színház. Felkerestünk néhány forgatási helyszínt, régi filmkockákat próbáltunk beazonosítani a városképen, és ellátogattunk a moziba is, amely a legrégebbi működő mozi az országban. A Kolozsváron forgatott filmeknek vagy a Nyári Színkörben vagy itt volt a bemutatója. Ez a mozi Janovics Jenő utolsó vállalkozása, ami még a negyvenes években is a család kezében volt. Itt szoktuk befejezni a sétát. A résztvevők így nem csak a regényben megidézett helyszínekkel találkoznak, hanem olyan pontokkal is, amelyek a némafilmgyártás történetéhez kötődnek.

Körülbelül hány résztvevő szokott jelen lenni?

Általában körülbelül húszan vesznek részt. Soha nem indítottam regisztrációt, de ennél nagyobb csoport már nehezen kezelhető lett volna, ráadásul nincs erős hangom, és nem akartam hangosbmondót használni. Volt olyan év, hogy kétszer is megtartottuk a sétát, mert a korai órákban terveztük, de vannak, akik nem tudnak kilencre vagy tízre érkezni. Igyekeztünk mindig úgy időzíteni, hogy még a nagy hőség előtt bejárhassuk a várost.

Szó esett már róla, hogy a műveid kapcsán nagyon gyakran említik a filmszerűséget. Gondolkodsz-e megfilmesítésben? Érkezett-e már konkrét felkérés vagy megkeresés ezzel kapcsolatban?

Igen, érkezett megkeresés, de hogy lesz-e belőle film, azt még nem tudni. Ez mindig nehéz dió, főleg kosztümös filmnél, ahol óriási költségek merülnek fel, és nem biztos, hogy rendelkezésre állnak a források. Én szeretném, és szívesen részt vennék a megfilmesítésben, de nem rendezőként, hanem esetleg társ-forgatókönyvíróként. Ez azonban még a jövő zenéje, hogy valójában lehet-e belőle film.

Az olvasók mindig kíváncsiak az alkotási folyamatra. Hogyan írsz? Van kialakult módszered, napi rutinod? Ha metaforával kellene leírnod az írást, mivel azonosítanád?